

**GUIA DOCENT DE CENTRES ISEACV**  
**GUÍA DOCENTE DE CENTROS ISEACV**
**Curs /Curso**  
**2023/24**

<b>1 Dades d'identificació de l'assignatura</b> <i>Datos de identificación de la asignatura</i>					
Nom de l'assignatura <i>Nombre de la asignatura</i>	<b>TÈCNICA DE DIRECCIÓ</b> <i>TÉCNICA DE DIRECCIÓN</i>				
Crèdits ECTS <i>Créditos ECTS</i>	<b>6</b>	Curs <i>Curso</i>	1º	Semestre <i>Semestre</i>	ANUAL
Tipus de formació <i>Tipo de formación</i> bàsica, específica, optativa <i>básica, específica, optativa</i>	Obligatòria de l'especialitat <i>Obligatoria de la especialidad</i>	Idioma/es en que s'imparteix l'assignatura <i>Idioma/s en que se imparte la asignatura</i>			Castellà/ ValenciàCastellan o/Valenciano
Matèria <i>Materia</i>	Tècnica de la direcció <i>Técnica de la dirección</i>				
Títol Superior <i>Título Superior</i>	Música <i>Música</i>				
Especialitat <i>Especialidad</i>	Pedagogia <i>Pedagogía</i>				
Centre <i>Centro</i>	Conservatori Superior de Música "Óscar Esplà" d'Alacant <i>Conservatorio Superior de Música "Oscar Esplá" de Alicante</i>				
Departament <i>Departamento</i>	Corda <i>Cuerda</i>				
Professorat <i>Profesorado</i>	Luis Pedrón Francés				
e-mail	pedronluis@yahoo.es				

**1.1 Objectius generals i contribució de l'assignatura al perfil professional de la titulació**  
*Objetivos generales y contribución de la asignatura al perfil profesional de la titulación*

En aquesta assignatura el futur pedagog/a adquirirà uns coneixements bàsics de l'ofici del director i de la tècnica de direcció. Això ajudarà l'alumne a escriure música per a grans formacions amb coherència des del punt de vista de la direcció musical (relacions de tempos, elecció de compassos, eixides de calderons, etc.).

*En esta asignatura el futuro pedagogo/a adquirirá unos conocimientos básicos del oficio del director y de la técnica de dirección. Esto ayudará al alumno a escribir música para grandes formaciones con coherencia desde el punto de vista de la dirección musical (relaciones de tempos, elección de compases, salidas de calderones, etc.).*

**1.2 Coneixements previs**  
*Conocimientos previos*

Requisits previs, mínims o necessaris per a cursar l'assignatura. Coneixements recomanats i/o relació amb altres assignatures de la mateixa titulació  
*Requisitos previos, mínimos o necesarios para cursar la asignatura. Conocimientos recomendados y/o relación con otras asignaturas de la misma titulación*

- Nivell de formació corresponent als continguts terminals dels ensenyaments professionals de música.
- Haver superat la prova d'accés a grau superior en la especialitat de pedagogia.
  
- *Nivel de formación correspondiente a los contenidos terminales de las enseñanzas profesionales de música.*
- *Haber superado la prueba de acceso a grado superior en la especialidad de pedagogia.*

<h2>2 Competències de l'assignatura</h2> <h3>Competencias de la asignatura</h3>
<p>Les competències venen establides en els plans d'estudis publicats en la corresponent orde de 2 de novembre de 2011. Es convenient detallar el grau de contribució de l'assignatura a l'adquisició i desenvolupament de cada competència (molt, prou, un poc, poc)</p> <p><i>Las competencias vienen establecidas en los planes de estudios publicados en la correspondiente orden de 2 de noviembre de 2011. Es conveniente detallar el grado de contribución de la asignatura a la adquisición y desarrollo de cada competencia (mucho, bastante, algo, poco)</i></p> <p>CT1, CT2, CT3, CT4, CT6, CT7, CT8, CT9, CT10, CT13, CT14, CT15, CT16, CT17</p> <p>CG1, CG2, CG3, CG7, CG8, CG13, CG20</p> <p>CE1, CE3, CE6, CE9</p>

<h2>3 Resultats d'aprenentatge</h2> <h3>Resultados de aprendizaje</h3>	
<b>RESULTATS D'APRENENTATGE</b> <b>RESULTADOS DE APRENDIZAJE</b>	<b>COMPETÈNCIES RELACIONADES</b> <b>COMPETENCIAS RELACIONADAS</b>
<p>L'alumne que en finalitzar el curs haja superat la matèria deurà:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• R1. Dominar la tècnica bàsica de la direcció.</li> <li>• R2. Ser capaç d'aplicar els coneixements adquirits a les obres treballades per a aconseguir una interpretació artística de qualitat.</li> <li>• R3. Haver començat a adquirir un domini bàsic del cos i la ment per a utilitzar la tècnica i concentrar-se en l'audició i interpretació en un repertori d'una dificultat baixa.</li> <li>• R4. Tindre certa autonomia en la presa de decisions interpretatives, així com en el propi procés d'aprenentatge.</li> </ul> <p><i>El alumno que al finalizar el curso haya superado la materia deberá:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• R1. Dominar la técnica básica de la dirección.</li> <li>• R2. Ser capaz de aplicar los conocimientos adquiridos a las obras trabajadas para conseguir una interpretación artística de calidad.</li> <li>• R3. Haber comenzado a adquirir un dominio básico del cuerpo y la mente para utilizar la técnica y concentrarse en la audición e interpretación en un repertorio de una dificultad baja.</li> <li>• R4. Tener cierta autonomía en la toma de decisiones interpretativas así como en el propio proceso de aprendizaje.</li> </ul>	<p>CT 1, CT 3, CG 8, CE 1.</p> <p>CT 1, CT 2, CG 10, CG 26, CE 4, CE 10.</p> <p>CT 1, CG 3, CG 23, CE 9, CE 10.</p> <p>CT 1, CT 2, CT3, CG 3, CG 8, CG 10, CG 23, CG 26, CE 1, CE 3, CE 4, CE 9, CE 10</p> <p>CT 1, CT 3, CG 8, CE 1.</p> <p>CT 1, CT 2, CG 10, CG 26, CE 4, CE 10.</p> <p>CT 1, CG 3, CG 23, CE 9, CE 10.</p> <p>CT 1, CT 2, CT3, CG 3, CG 8, CG 10, CG 23, CG 26, CE 1, CE 3, CE 4, CE 9, CE 10</p>

**Nota important:** Les competències estan expressades en un sentit genèric pel que és necessari incloure en la guia docent els resultats d'aprenentatge. Aquests resultats constitueixen una concreció d'una o diverses competències, fent explícit el grau de domini o acompliment que ha d'adquirir l'alumnat i contenen en la seua formulació el criteri amb el qual van a ser avaluades. Els resultats d'aprenentatge evidencien allò que l'alumnat serà capaç de demostrar en finalitzar l'assignatura o matèria i reflecteixen, així mateix, el grau d'adquisició de la competència o conjunt de competències.

**Nota importante:** Las competencias están expresadas en un sentido genérico por lo que es necesario incluir en la guía docente los resultados de aprendizaje. Estos resultados constituyen una concreción de una o varias competencias, haciendo explícito el grado de dominio o desempeño que debe adquirir el alumnado y contienen en su formulación el criterio con el que van a ser evaluadas. Los resultados de aprendizaje evidencian aquello que el alumnado será capaz de demostrar al finalizar la asignatura o materia y reflejan, asimismo, el grado de adquisición de la competencia o conjunto de competencias.

<b>4 Continguts de l'assignatura i organització temporal de l'aprenentatge</b> <i>Contenidos de la asignatura y organización temporal del aprendizaje</i>	
<i>Descripció per blocs de contingut, unitats didàctiques, temes,...</i> <i>Descripción por bloques de contenido, unidades didácticas, temas,...</i>	<i>Planificació temporal</i> <i>Planificación temporal</i>
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Postura del director</li> <li>2. L'Anacrusa</li> <li>3. Compassos simples de 2, 3 i 4 temps</li> <li>4. Activitat i passivitat</li> <li>5. Calderons</li> <li>6. Relacions</li> <li>7. Compassos compostos de 2, 3 i 4 temps</li> <li>8. Compassos d'amalgama</li> <li>9. Compassos subdividits</li> <li>10. Accelerando i ritardando</li> <li>11. Canvis de tempo</li> <li>12. Articulació i fraseigs</li> </ol>	<p>Primer semestre</p> <p>Segon semestre</p>
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. <i>Postura del director</i></li> <li>2. <i>La Anacrusa</i></li> <li>3. <i>Compases simples de 2, 3 y 4 tiempos</i></li> <li>4. <i>Actividad y pasividad</i></li> <li>5. <i>Calderones</i></li> <li>6. <i>Relaciones</i></li> <li>7. <i>Compases compuestos de 2, 3 y 4 tiempos</i></li> <li>8. <i>Compases de amalgama</i></li> <li>9. <i>Compases subdivididos</i></li> <li>10. <i>Accelerando y ritardando</i></li> <li>11. <i>Cambios de tempo</i></li> <li>12. <i>Articulación y fraseo</i></li> </ol>	<p><i>Primer semestre</i></p> <p><i>Segundo semestre</i></p>

<b>5 Activitats formatives</b> <i>Actividades formativas</i>			
<b>5.1 Activitats de treball presencials</b> <i>Actividades de trabajo presenciales</i>			
ACTIVITATS <i>ACTIVIDADES</i>	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge <i>Metodología de enseñanza-aprendizaje</i>	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge <i>Relación con los Resultados de Aprendizaje</i>	Volum treball ( en nº hores o ECTS) <i>Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)</i>
Classe presencial <i>Clase presencial</i>		R1, R2, R3 y R4	20 h.
Classes pràctiques <i>Clases prácticas</i>		R1, R2, R3 y R4	30 h.
Exposició treball en grup <i>Exposición trabajo en grupo</i>			
Tutoria <i>Tutoría</i>		R1, R2, R3 y R4	4,5 h.
Avaluació <i>Evaluación</i>		R1, R2, R3 y R4	5,5 h.
<b>SUBTOTAL</b>			<b>60 h.</b>
<b>5.2 Activitats de treball autònom</b> <i>Actividades de trabajo autónomo</i>			
ACTIVITATS <i>ACTIVIDADES</i>	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge <i>Metodología de enseñanza-aprendizaje</i>	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge <i>Relación con los Resultados de Aprendizaje</i>	Volum treball ( en nº hores o ECTS) <i>Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)</i>
Treball autònom <i>Trabajo autónomo</i>	Estudi setmanal de les tasques proposades pel professor. <i>Estudio semanal de las tareas propuestas por el profesor.</i>	R1, R2, R3 y R4	50 h.
Estudi pràctic <i>Estudio práctico</i>			
Activitats complementàries <i>Actividades complementarias</i>	Assistència a assajos i concerts, visualització de vídeos i lectura de llibres.	R1, R2, R3 y R4	40 h.
<b>SUBTOTAL</b>			<b>90 h.</b>
<b>TOTAL</b>			<b>150 h.</b>

<b>6 Sistema d'avaluació i qualificació</b> <i>Sistema de evaluación y calificación</i>		
<b>6.1 Instruments d'avaluació</b> <i>Instrumentos de evaluación</i> Proves escrites (proves objectives, de desenvolupament, mapes conceptuals,...), exposició oral, treballs dirigits, projectes, tallers, estudis de cas, quaderns d'observació, portafolio,... <i>Pruebas escritas (pruebas objetivas, de desarrollo, mapas conceptuales,...), exposición oral, trabajos dirigidos, proyectos, talleres, estudios de caso, cuadernos de observación, portafolio,...</i>		
<b>INSTRUMENT D'AVALUACIÓ</b> <i>INSTRUMENTO DE EVALUACIÓN</i>	<b>Resultats d'Aprenentatge avaluats</b> <i>Resultados de Aprendizaje evaluados</i>	<b>Percentatge atorgat (%)</b> <i>Porcentaje otorgado (%)</i>
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Avaluació contínua</li> <li>- <i>Evaluación continua</i></li>   <li>- Examen final de curs</li> <li>- Examen final de curso</li> </ul>	<p style="text-align: center;">R1, R2, R3 y R4</p> <p style="text-align: center;">R1, R2, R3 y R4</p>	<p style="text-align: center;">70%*</p> <p style="text-align: center;">30%*</p> <p><i>*En cas que l'alumne no haja assistit a un mínim del 80% de les hores lectives, l'avaluació contínua no serà tinguda en compte i el percentatge de l'examen de final de curs serà d'un 100%</i></p> <p><i>*En caso de que el alumno no haya asistido a un mínimo del 80% de las horas lectivas, la evaluación continua no será tomada en cuenta y el porcentaje del examen de final de curso será de un 100%</i></p>
<b>6.2 Criteris d'avaluació i dates d'entrega</b> <i>Criterios de evaluación y fechas de entrega</i>		
<p>La qualificació de l'avaluació contínua serà la mitjana aritmètica de les qualificacions dels exercicis que es treballaran en classe setmanalment.</p> <p>L'examen final serà una prova pràctica sobre tots els continguts del curs.</p> <p><i>La calificación de la evaluación continua será la media aritmética de las calificaciones de los ejercicios que se trabajarán en clase semanalmente.</i></p> <p><i>El examen final será una prueba práctica sobre todos los contenidos del curso.</i></p>		
<b>6.3 Sistemes de recuperació</b> <i>Sistemas de recuperación</i> Per a l'alumnat que ha suspès o no ha seguit el desenvolupament normal de les classes – criteris i dates d'entrega) <i>Para el alumnado que ha suspendido o no ha seguido el desarrollo normal de las clases – criterios y fechas de entrega)</i>		

Per a recuperar l'assignatura l'alumne haurà de presentar-se a l'examen de la convocatòria extraordinària, que consistirà en una prova pràctica sobre tots els continguts del curs.

*Para recuperar la asignatura el alumno deberá presentarse al examen de la convocatoria extraordinaria, que consistirá en una prueba práctica sobre todos los contenidos del curso.*

## 7 Bibliografia

### Bibliografia

- KUIJPERS, Pierre. *The art of conducting*. Buenos Aires: Ricordi, 1950.
- CASELLA, Alfredo y MORTARI, Virgilio. *La técnica de la orquesta contemporánea*. Buenos Aires: Ricordi, 1950.
- FURTWÄNGLER, Wilhelm. *Secretos de la dirección orquestal*. Buenos Aires: Guillermo Kraft, 1938-48.
- HARNONCURT, Nikolaus. *Der musikalische Dialog*, [el diálogo musical]. Moreno, Laura (trad.). Barcelona: Paidós Ibérica, S.A., 2003.
- PITTION, Paul. *L'art d'apprendre d'enseigner et de conduire la musique*. Paris: Les editions Ouvrières, 1969.
- SCHERCHEN, Hermann. *El arte de dirigir la orquesta*. SpanPress Universitaria (trad.). Cooper City, (EE.UU.): SpanPress Universitaria, 1997.
- SWAROWSKY, Hans. *Dirección de orquesta. Defensa de la obra*. Madrid: Real Musical, 1989.
- ADLER, Samuel: *Choral Conducting An Anthology*. EE.UU.: Holt, Rinehart and Winston, Inc.,1971.
- CONSONNI, Eugenio. *Istruzione e direzione del coro*. 2a. ed. Milano: Casa Musicale ECO s. r. l., 1962. Copyright 1950.

## 8 ANNEX ESPECIAL



*Anexo especial*

Per a l'activitat docent referida a aquesta assignatura s'estarà al que es disposa en el PLA DE CONTINGÈNCIA DEL CONSERVATORI SUPERIOR DE MÚSICA OSCAR ESPLÀ D'ALACANT PER AL CURS 2020-2021 A CONSEQÜÈNCIA DE LA PANDÈMIA OCASIONADA PER LA COVID-19.

En el cas d'interrupció de les classes presencials per causes justificades, s'intentarà sempre que els mitjans tècnics així ho permeten mantenir les mateixes per via telemàtica en els horaris convinguts entre professor i alumne, sent de preferència els assignats al principi del curs. Si no fora possible mantenir les classes es recorrerà a enregistraments audiovisuals, el contingut dels quals, periodicitat i duració s'establiran oportunament. Aquests enregistraments passaran a formar part de l'avaluació.

Així mateix, si resultara imprescindible implementar procediments alternatius d'avaluació, es comunicaran amb la major antelació possible prenent com a referència els elaborats per al II Semestre del curs 19-20.

*Para la actividad docente referida a esta asignatura se estará a lo dispuesto en el PLAN DE CONTINGENCIA DEL CONSERVATORIO SUPERIOR DE MÚSICA OSCAR ESPLÁ DE ALICANTE PARA EL CURSO*

*2020 - 2021 A CONSECUENCIA DE LA PANDEMIA OCASIONADA POR LA COVID-19.*

*En el caso de interrupción de las clases presenciales por causas justificadas, se intentará siempre que los medios técnicos así lo permitan mantener las mismas por vía telemática en los horarios convenidos entre profesor y alumno, siendo de preferencia los asignados al principio del curso. Si no fuera posible mantener las clases se recurrirá a grabaciones audiovisuales, cuyo contenido, periodicidad y duración se establecerán oportunamente. Dichas grabaciones pasarán a formar parte de la evaluación.*

*Asimismo, si resultara imprescindible implementar procedimientos alternativos de evaluación, se comunicarán con la mayor antelación posible tomando como referencia los elaborados para el II Semestre del curso 19-20.*